

KINNITATUD
Keskkonnaameti
2.02.2024
korraldusega nr 1-3/24/27

Kõrvemaa loodusala (Kõrvemaa maastikukaitseala) kaitsekorralduskava

„Laialehine mets Kõrvemaal” Kristi Pai.

Keskkonnaamet 2024

Sisukord

1. Ala iseloomustus	4
1.1. Uuritus ja seire	5
2. Kaitseväärtused ja kaitse eesmärgid	7
3. Kavandatavad kaitsekorralduslikud tegevused	18
3.1. Inventuurid ja uuringud.....	21
3.2. Koosluste hooldus- ja taastamistööd.....	21
Kasutatud allikad.....	22

Kasutatud lühendid

KE – jah/ei: liik või elupaigatüüp kas vastavalt on/ei ole nimetatud ala kaitse-eesmärgina

KeA – Keskkonnaamet

KliM – Kliimaministeerium

KKK – kaitsekorralduskava

MKA – maastikukaitseala

LoA – loodusala

LoD – loodusdirektiiv

KESE – Keskkonnaseire Infosüsteem

EELIS – Eesti Looduse Infosüsteem

SDF – Natura standardandmebaas

MO – maaomanik

Kaitseväärtus – kaitse-eeskirjas nimetatud kaitstav loodusväärtus (kaitse-eesmärk)

Kaitse eesmärk – kaitseväärtuse soovitud seisund

Säilitamine – olemasolevate väärtuste säilitamine (seisund ei muutu halvemaks, säilitamine ei tähenda seda, et seisund peab jääma samaks) (looduslik areng)

Seisundi parendamine – arvestatava esinduslikkusega (C) elupaikade seisundi parendamine (kraavide sulgemine, looduslikule arengule jätmise jms)

Kujunemise potentsiaal – SKV-s potentsiaal tulevikus elupaikade kujunemiseks potentsiaalsete elupaikade arvelt

Metsavajakute ala – vanad metsakooslused (laane-, salu- ja soovikumetsad), mis on seni ebapiisavalt kaitstud. Metsanduse arengukava 2020 näeb ette, et kõikide metsa tüübirühmade osas peab olema tagatud metsade range kaitse vähemalt 10% tüübirühma pindalast

1. Ala iseloomustus

Kaitstava ala nimi	Kõrvemaa maastikukaitseala
Loodusala nimi	Kõrvemaa loodusala (EE0060119)
Pindala	maastikukaitseala 20 523,3 ha; loodusala 20 653,4 ha
Asukoht ja piirid	Harju maakond Anija vald Mustjõe, Voose, Vetla, Pikva küla ja Aegviidu alev; Kose vald Kõrvenurga, Laane, Kiruvere ja Vanamõisa küla; Järva maakond Paide linn Sõmeru, Purdi, Nurme, Võõbu, Puiatu, Kirisaare, Oeti ja Allikjärve küla; Järva vald Vetepere, Lehtmetsa, Kaalepi, Mägede, Järva-Madise ja Mõnuvere küla; Lääne-Viru maakond Tapa vald Kõrveküla ja Jäneda küla. Asukoht Keskkonnaportaalis
Kaitsekord	Vabariigi Valitsuse 17. märtsi 2023. a määrus nr 32 „Kõrvemaa maastikukaitseala kaitse-eeskiri”
Koostaja nimi	Kristi Pai
Koostamise aasta	2023
Kaitsekorralduskava koostamise kord	Keskkonnaministri 2. novembri 2022. a määrus nr 50 „Kaitsekorralduskava koostamise ja kinnitamise kord ning kaitsekorralduskava kinnitaja määramine”

Kõrvemaa loodusala moodustab osa Vahe-Eesti massiivsest soode ja metsade vööndist, sisaldades haruldasi metsa-, magevee-, niidu- ja sookooslusi, haruldasi ja ohustatud liike ning nende elupaiku. Loodusala on elupaigaks tõmmuujurile, kollasele kivirikule, kaunile kuldkingale, palu-karukellale ja eesti soojumikale. Alal on vaja täpsustada erinevate elupaikade ja liikide seisundit ning loodusliku veerežiimi taastamise võimalusi.

Kaitsekorralduskava annab soovitusel kaitstava ala valitsejale kaitse-eesmärkide saavutamise parimatest viisidest, kuid ei loo õigusi ega kohustusi kolmandatele isikutele.

Kõrvemaa loodusala KKK on koostatud tähtajatult. Kava vaadatakse üle ja uuendatakse põhjendatud juhtudel väärtuste kaitse tagamise eesmärgil lähtuvalt tulemuslikkuse hindamise või uue inventuuri andmetest.

Käesolevas KKK-s ei käsitleta Kõrvemaa linnuala (EE0060171) kaitse-eesmärke.

1.1 Uuritus ja seire

Inventuurid

Varasemad (Natura inventuur 2001) loodusala elupaigatüüpide inventuurid viis läbi Tartu Ülikooli Ökoloogia ja Maateaduste Instituut (endise nimega Bioloogia ja Ökoloogia Instituut). Põhjapoolse lahustüki, Alavere-Jäneda maanteest põhja poole jääva osa metsaelupaigatüüpide inventuuri tegi 2009. aastal OÜ Metsakorralduse Büroo. Ülejäänud Kõrvemaa maismaaelupaigatüüpide inventuuri tegid 2010. aastal OÜ Metsaruum eksperdid. 2022. aastal kaardistas piiranguvööndis asuvaid (metsa)elupaigatüüpe MTÜ Puuseen ekspert Indrek Sell. Kordusinventuuride käigus kontrolliti ja täpsustati varem kameraalselt määratud elupaigatüübid, samuti varasemalt inventuuridega katmata alad. Vastavalt uutele inventuuridele tuleb korrigeerida ka standardandmebaasi andmeid.

Niidualupaigatüüpe on kaitsealal inventeerinud 2009. aastal Pärandkoosluste Kaitse Ühingu eksperdid ja 2017. aastal Sirje Azarov. Allikaid ja allikasoid on 2011. aastal inventeerinud Mati Ilomets ja Laimdota Truus. Loodusala järveelupaiku on inventeerinud 2016. aastal Margit Berg-Jürgens.

Taimede inventuuri tegi 2009. a Ester Valdvee. Inventuuri tulemusel on Kõrvemaal kokku registreeritud 39 kaitsealust liiki, mis on piirkonna kõrgeim näitaja. Kõige liigirikkam ala on Suur-Kalajärve õõtsiksoo, Palgisaare, Tellissaare ja Siniallika soo.

Riiklik seire

Kõrvemaa looduslal on loodusala eesmärkidega seonduvalt läbi viidud kaitstavate soontaimede seiret, ohustatud taimekoosluste (Natura elupaigad) seiret ja jõgede hüdrobioloogilist seiret.

Inventuuride ja uuringute vajadus

Kõrvemaa looduslal on vaja teostada kaitseväärtuste inventuure. Looduslal on vaja inventeerida vananenud andmetega (nt D-esinduslikkusega) niidu-, metsa- ja sooelupaigad. Inventuuriga on vajalik täpsustada allikate ja allikasood ning sellega kaasneva elupaigatüübi nõrglubja-allikate seisundit ja paiknemist looduslal.

Lisaks on vaja inventeerida kauni kuldkinga, palu-karukella ja eesti soojumika esinemine leiukohtades, mille kohta puuduvad andmed.

Vajalik on täiendavalt inventeerida jõgesid ja ojasid. Looduslal leidub vooluveekogusid, mida ei ole inventeeritud, kuid mis tõenäoliselt vastavad elupaigatüübi kriteeriumitele (Mustjõgi, Jänijõgi, Tarvasjõgi, Liivoja). Inventuuriga on vaja täpsustada varasemalt inventeeritud Jägala jõe, Pärnu jõe, Ambla jõe ja Matsimäe soone seisundi hinnanguid. Lisaks on vajalik ekspertiis, et saada ülevaade loodusala jõgesid ja ojasid mõjutavatest teguritest ja meetmetest.

Looduslal leidub ligikaudu 24 ha C-esinduslikkusega järveelupaiku, mille seisundi parandamise meetmete väljaselgitamiseks on vaja koostada ekspertiis.

Kõrvemaa looduslal leidub kuivenduskraave, mis on mõjutanud (metsa)elupaigatüüpide seisundit. Vajalik on looduslal läbi viia loodusliku veerežiimi taastamise uuring, mis peab selgitama vajalikud taastamistegevused (nt kraavide sulgemine) looduslal.

2. Kaitseväärtused ja kaitse eesmärgid

Kõrvemaa loodusala kaitse-eesmärgid on kinnitatud Vabariigi Valitsuse 2004. aasta korraldusega¹ ja maastikukaitseala eesmärgid Vabariigi Valitsuse 2023. aasta määrusega².

Kõrvemaa looduslal kaitstakse järgmisi **magevee-, niidu-, soo- ja metsaelupaigatüüpe**: liiva-alade vähetoitelised järved (3110)³, vähe- kuni kesктоitelised kalgiveelised järved (3140), huumustoitelised järved ja järvikud (3160), liigirikkad niidud lubjavaesel mullal (6270*), lamminiidud (6450), rabad (7110*), siirde- ja õõtsiksood (7140), nokkheinakooslused (7150), allikad ja allikasood (7160), nõrglubja-allikad (7220*), vanad loodusmetsad (9010*), vanad laialehised metsad (9020*), rohunditerikkad kuusikud (9050), soostuvad ja soo-lehtmetsad (9080*) ning siirdesoo- ja rabametsad (91D0*). Kõrvemaa maastikukaitseala kaitse-eesmärgiks on lisaks veel looduslikult rohketoitelised järved (3150), jõed ja ojad (3260), aas-rebasesaba ja ürt-punanupuga niidud (6510), liigirikkad madalsood (7230), okasmetsad oosidel ja moreenikuhjatistel (9060) ning lammi-lodumetsad (91E0*).

Hetkel ei ole loodusala kaitse-eesmärgiks looduslikult rohketoitelised järved (3150), jõed ja ojad (3260), aas-rebasesaba ja ürt-punanupuga niidud (6510), liigirikkad madalsood (7230), okasmetsad oosidel ja moreenikuhjatistel (9060) ning lammi-lodumetsad (91E0*). Nimetatud elupaigatüübid tuleb Kõrvemaa loodusala kaitse-eesmärkide hulka lisada.

Kõrvemaa loodusala katab looduslikult mitmekesisema osa Kesk- ja Lõuna-Kõrvemaast, kus on levinud laiaulatuslikud metsa- ja soolad metsajõgedega ja -ojadega. Kesk-Kõrvemaa on metsasem, jõgedega-ojadega liigendatud, Lõuna-Kõrvemaa aga soisem. Kõrvemaal leidub peaaegu kõiki metsatüüpe, sest ala pinnamood on väga vaheldusrikas. Selle kujunemisele on kaasa aidanud jääaeg ning taanduv jääserv. Muuhulgas on siin kunagi laiunud jääpaisjärvest maha jäänud erinevaid rannikumoodustisi – astanguid, rannavalle ja luiteid. Kogu Kõrvemaad läbivad pikkade ahelikena kitsad ja kõrged oosid. Need tekkisid setete kogunemisel jääs olnud pragudesse. Pikimad oosistikud on Matsimäe-Voose ja Aegviidu-Jäneda. Sinna, kus sulava mandrijää serv pikemalt peatus, kuhjusid liivast mõhnastikud. Lõuna-Kõrvemaa enamasti soistele aladele annavad ilmet väikevoored.

Loodusala kõige silmapaistvamaks kaitseväärtuseks on suurtel aladel paiknevad laukalised lage- ja puisrabad: Kakerdaja, Seli, Põhjaku, Kautla, Kilingi, Kodru. Metsaelupaikadest leidub looduslal enim vanasid loodusmetsi ning siirdesoo- ja rabametsi. Niiduelupaigatüüpidest leidub kaitselal kõige arvukamalt lamminiite. Järvedest kuuluvad elupaigatüüpi liiva-alade vähetoitelised järved Urbuksejärv ja Nikerjärv. Elupaigatüüpi vähe- kuni kesктоitelised kalgiveelised järved kuuluvad Kalijärv ja Väike Kalajärv. Looduslikult rohketoiteliste järvede hulka on määratud Suur Kalajärv. Kõik ülejäänud inventeeritud looduslal olevad järved

¹ Vabariigi Valitsuse 05.08.2002 [korraldus nr 615](#) „Euroopa Komisjonile esitatav Natura 2000 võrgustiku alade nimekirj“.

² Vabariigi Valitsuse 17.03.2023 [määrus nr 32](#) „Kõrvemaa maastikukaitseala kaitse-eeskirj“.

³ Sulgudes on siin ja edaspidi kaitstava elupaigatüübi koodinumber vastavalt nõukogu direktiivi 92/43/EMÜ I lisale. Tärniga (*) on tähistatud esmatahtsad elupaigatüübid.

(suuremad nt Seli järv, Kakerdaja järv, Kutniku järv, Matsimäe Pühajärv, Kaanjärv) ja väikesed rabalaukad kuuluvad elupaigatüüpi huumustoitelised järved ja järvikud.

Liikidest kaitstakse looduslal loodusdirektiivi II lisa taimeliike kaunist kuldkinga (*Cypripedium calceolus*), palu-karukella (*Pulsatilla patens*), kollast kivirikku (*Saxifraga hirculus*) ja eesti soojumikat (*Saussurea alpina subsp. esthonica*). Alal on registreeritud neliteist kauni kuldkinga, seitse palu-karukella, üks kollase kiviriku ja neli eesti soojumika leiukohta. Lisaks loodusdirektiivi taimeliikidele leidub Kõrvemaal ka II lisa liik tõmmuujur (*Graphoderus bilineatus*). Loodusala kolmes järves on registreeritud tõmmuujuri leiukohad. Kaitse eesmärgiks olevate liikide seisundite kirjeldused on esitatud tabelis 2.

Kõrvemaa MKA siseriiklikuks kaitse-eesmärgiks on lehitu pisikäpa ja tema elupaikade kaitse. Liik on LKS-i alusel arvatud haruldase ja hävimisohus liigina I kaitsekategooria liikide hulka. Alal on registreeritud kaks liigi kasvukohta (leiukohta) kogupindalaga 2,8 ha.

Kõrvemaa MKA-l kaitstakse siseriiklikult ka metsavajakute alasid. Kaitseala sihtkaitsevöönditesse jääb ligikaudu 490 ha metsavajakute alasid, millest umbes 415 ha moodustavad laanemetsad ja 68 ha salumetsad. Kuna metsavajakute alad ei ole loodusala kaitse-eesmärgiks, siis neid väärtusi kaitsekorralduskavas ei käsitleta.

Tabelis 1 ja 2 on Kõrvemaa loodusala kaitseväärtuste hoidmisega seotud kaitse-eesmärgid ja soodsa looduskaitse seisundi saavutamist või hoidmist mõjutavad tegurid. Samuti on tabelis toodud kaitse-eesmärkide täitmist mõjutavad tegurid, negatiivsete tegurite ärahoidmise või leevendamise meetmed ning kaitsetegevuse oodatavad tulemused.

Tabel 1. Kõrvemaad loodusala kaitseväärtuste koondtabel (kooslused)

Kaitseväärtus ⁴	Seisund ⁵ (pindala/esinduslikkus)	Kaitse eesmärk ⁶	Mõjutegurid	Meetmed	Oodatav tulemus ⁷	Märkused	Panus üldpindalasse / SDF-i (%) ⁸
Poollooduslikud kooslused							
Liigirikkad niidud lubjaveesel mullal (6270*) KE – jah, LoD – I, LoA – jah	<ul style="list-style-type: none"> • 5,2 ha / B • 17 ha / C 	<ul style="list-style-type: none"> • Elupaigatüübi säilitamine 5,2 ha • Elupaigatüübi seisundi parendamine 17 ha 	<ul style="list-style-type: none"> • Võsastumine 	<ul style="list-style-type: none"> • Hooldamine 5,2 ha • Taastamine ja seejärel hooldamine 17 ha 	<ul style="list-style-type: none"> • Heas seisus elupaiku on säilinud 22,2 ha, sh 17 ha taastatud 		0,74 / 0,82
Lamminiidud (6450) KE – jah, LoD – I, LoA – jah	<ul style="list-style-type: none"> • 0,3 ha / A • 77,9 ha / B • 36,6 ha / C 	<ul style="list-style-type: none"> • Elupaigatüübi säilitamine 78,2 ha • Elupaigatüübi seisundi parendamine 36,6 ha 	<ul style="list-style-type: none"> • Võsastumine 	<ul style="list-style-type: none"> • Hooldamine 73,8 ha • Taastamine ja seejärel hooldamine 41 ha 	<ul style="list-style-type: none"> • Heas seisus elupaiku on säilinud 114,8 ha, sh 41 ha taastatud 		0,76 / 0,76

⁴ LKS – kaitsekategooria looduskaitse eesmärgi alusel;

KE (jah/ei) – on või ei ole kaitstava ala kaitse-eesmärk;

LoD – loodusdirektiivi lisa number;

LoA (jah/ei) – on või ei ole loodusala kaitse-eesmärk

⁵ Elupaigatüübi esinduslikkus: A – väga hea, B – hea, C – arvestatav, p – potentsiaalne, D – vähesed

⁶ Kaitse eesmärk seatakse aastaks 2050.

⁷ Oodatav tulemus seatakse aastaks 2050 ja tulemuslikkust hinnatakse iga 10 aasta tagant.

⁸ 2019. a loodusdirektiivi aruande andmete põhjal (<https://nature-art17.eionet.europa.eu/article17/habitat/report/>). Numbrid näitavad, milline on selle loodusala elupaigatüüpide osakaal kogu Eesti elupaigatüüpide / kõikide SDF-i kantud elupaigatüüpide pindalast.

Kaitseväärtus ⁴	Seisund ⁵ (pindala/esinduslikkus)	Kaitse eesmärk ⁶	Mõjutegurid	Meetmed	Oodatav tulemus ⁷	Märkused	Panus üldpindalasse / SDF-i (%) ⁸
Aas-rebasesaba ja ürt-punanupuga niidud (6510) KE – jah, LoD – I, LoA – ei	<ul style="list-style-type: none"> • 31,8 ha / B • 18,3 ha / C • 0,8 ha / D 	<ul style="list-style-type: none"> • Elupaigatüübi säilitamine 31,8 ha • Elupaigatüübi seisundi parendamine 18,3 ha • Andmete täpsustamine 0,8 ha 	<ul style="list-style-type: none"> • Võsastumine • Vananenud andmed 	<ul style="list-style-type: none"> • Hooldamine 39,2 ha • Taastamine ja seejärel hooldamine 10,9 ha • Inventuur 0,8 ha 	<ul style="list-style-type: none"> • Heas seisus elupaiku on säilinud 50,9 ha, sh 10,9 ha taastatud ja andmed täpsustatud 0,8 ha 	Varasemalt pole inventeeritud, lisada loodusala eesmärkide hulka.	0,98 / 1,78
Metsaelupaigatüübid							
Vanad loodumetsad (9010*) KE – jah, LoD – I, LoA – jah	<ul style="list-style-type: none"> • 626,4 ha / A • 2502,8 ha / B • 3092,5 ha / C • 213,9 ha / D 	<ul style="list-style-type: none"> • Elupaigatüübi säilitamine 3129,2 ha • Elupaigatüübi seisundi parendamine 3092,5 ha • Andmete täpsustamine 213,9 ha 	<ul style="list-style-type: none"> • Kuivendamine • Vananenud andmed 	<ul style="list-style-type: none"> • Veerežiimi taastamise ekspertiis • Inventuur 213,9 ha 	<ul style="list-style-type: none"> • Heas seisus elupaiku on säilinud 6435,6 ha, sh andmed on täpsustatud 213,9 ha 		9,19 / 11,11
Vanad laialehised metsad (9020*) KE – jah, LoD – I, LoA – jah	<ul style="list-style-type: none"> • 20,5 ha / A • 2,5 ha / D 	<ul style="list-style-type: none"> • Elupaigatüübi säilitamine 20,5 ha • Andmete täpsustamine 2,5 ha 	<ul style="list-style-type: none"> • Vananenud andmed 	<ul style="list-style-type: none"> • Looduslikule arengule jätmine • Inventuur 2,5 ha 	<ul style="list-style-type: none"> • Heas seisus elupaiku on säilinud 23 ha, sh andmed on täpsustatud 2,5 ha 		0,32 / 0,32
Rohunditerikkad kuusikud (9050) KE – jah, LoD – I, LoA – jah	<ul style="list-style-type: none"> • 37,3 ha / A • 57,8 ha / B • 161,8 ha / C • 22 ha / D 	<ul style="list-style-type: none"> • Elupaigatüübi säilitamine 95,1 ha 	<ul style="list-style-type: none"> • Vananenud andmed 	<ul style="list-style-type: none"> • Looduslikule arengule jätmine 	<ul style="list-style-type: none"> • Heas seisus elupaiku on säilinud 278,9 ha, 		3,13 / 3,79

Kaitseväärtus ⁴	Seisund ⁵ (pindala/esinduslikkus)	Kaitse eesmärk ⁶	Mõjutegurid	Meetmed	Oodatav tulemus ⁷	Märkused	Panus üldpindalasse / SDF-i (%) ⁸
		<ul style="list-style-type: none"> Elupaigatüübi seisundi parendamine 161,8 ha Andmete täpsustamine 22 ha 		<ul style="list-style-type: none"> Inventuur 22 ha 	sh andmed on täpsustatud 22 ha		
Okasmetsad oosidel ja moreeni-kuhjatistel (9060) KE – jah, LoD – I, LoA – ei	<ul style="list-style-type: none"> 26,5 ha / A 49,4 ha / B 107,5 ha / C 16,3 ha / D 	<ul style="list-style-type: none"> Elupaigatüübi säilitamine 75,9 ha Elupaigatüübi seisundi parendamine 107,5 ha Andmete täpsustamine 16,3 ha 	<ul style="list-style-type: none"> Vananenud andmed 	<ul style="list-style-type: none"> Looduslikule arengule jäätmine Inventuur 16,3 ha 	<ul style="list-style-type: none"> Heas seisus elupaiku on säilinud 199,7 ha, sh andmed on täpsustatud 16,3 ha 	Varasemalt pole inventeeritud, lisada loodusaala eesmärkide hulka.	6,24 / 6,24
Soostuvad ja soolehtmetsad (9080*) KE – jah, LoD – I, LoA – jah	<ul style="list-style-type: none"> 8,5 ha / A 370,1 ha / B 552 ha / C 154,8 ha / D 23,1 ha / p 	<ul style="list-style-type: none"> Elupaigatüübi säilitamine 378,6 ha Elupaigatüübi seisundi parendamine 552 ha Andmete täpsustamine 154,8 ha 	<ul style="list-style-type: none"> Kuivendamine Vananenud andmed 	<ul style="list-style-type: none"> Veerežiimi taastamise ekspertiis Inventuur 154,8 ha 	<ul style="list-style-type: none"> Heas seisus elupaiku on säilinud 1085,4 ha, sh andmed on täpsustatud 154,8 ha Kujunemise potentsiaal 23,1 ha 		3,1 / 2,97

Kaitseväärtus ⁴	Seisund ⁵ (pindala/esinduslikkus)	Kaitse eesmärk ⁶	Mõjutegurid	Meetmed	Oodatav tulemus ⁷	Märkused	Panus üldpindalasse / SDF-i (%) ⁸
Siirdesoo- ja rabametsad (91D0*) KE – jah, LoD – I, LoA – jah	<ul style="list-style-type: none"> • 667,8 ha / A • 1863,8 ha / B • 931,6 ha / C • 189,1 ha / D 	<ul style="list-style-type: none"> • Elupaigatüübi säilitamine 2531,6 ha • Elupaigatüübi seisundi parendamine 931,6 ha • Andmete täpsustamine 189,1 ha 	<ul style="list-style-type: none"> • Kuivendamine • Vananenud andmed 	<ul style="list-style-type: none"> • Veerežiimi taastamise ekspertiis • Inventuur 189,1 ha 	<ul style="list-style-type: none"> • Heas seisus elupaiku on säilinud 3652,3 ha, sh andmed on täpsustatud 189,1 ha 		8,3 / 9,3
Lammi-lodumetsad (91E0*) KE – jah, LoD – I, LoA – ei	<ul style="list-style-type: none"> • 12,4 ha / B • 1,1 ha / C • 0,2 ha / p 	<ul style="list-style-type: none"> • Elupaigatüübi säilitamine 12,4 ha • Elupaigatüübi seisundi parendamine 1,1 ha 		<ul style="list-style-type: none"> • Looduslikule arengule jätmine 	<ul style="list-style-type: none"> • Heas seisus elupaiku on säilinud 13,5 ha • Kujunemise potentsiaal 0,2 ha 	Varasemalt pole inventeeritud, lisa da loodusala eesmärkide hulka.	0,35 / 0,41
Sooelupaigatüübid							
Rabad (7110*) KE – jah, LoD – I, LoA – jah	<ul style="list-style-type: none"> • 2514,8 ha / A • 666,1 ha / B • 45 ha / C 	<ul style="list-style-type: none"> • Elupaigatüübi säilitamine 3180,9 ha • Elupaigatüübi seisundi parendamine 45 ha 		<ul style="list-style-type: none"> • Looduslikule arengule jätmine 	<ul style="list-style-type: none"> • Heas seisus elupaiku on säilinud 3225,9 ha 	Nokkheina-kooslused kujutavad endast üht osa rabadele iseloomulikust taimkatte-kompleksist.	2,4 / 2,95
Nokkheina-kooslused (7150) KE – jah, LoD – I, LoA – jah							
Siirde- ja õõtsiksood (7140) KE – jah, LoD – I, LoA – jah	<ul style="list-style-type: none"> • 123,9 ha / A • 36,3 ha / B • 23,8 ha / C • 17 ha / D 	<ul style="list-style-type: none"> • Elupaigatüübi säilitamine 160,2 ha • Elupaigatüübi seisundi parendamine 23,8 ha 	<ul style="list-style-type: none"> • Vananenud andmed 	<ul style="list-style-type: none"> • Looduslikule arengule jätmine • Inventuur 	<ul style="list-style-type: none"> • Heas seisus elupaiku on säilinud 201 ha, sh andmed on täpsustatud 17 ha 	Peale inventuuri selguvad täpsemad meetmed.	0,5 / 0,62

Kaitseväärtus ⁴	Seisund ⁵ (pindala/esinduslikkus)	Kaitse eesmärk ⁶	Mõjutegurid	Meetmed	Oodatav tulemus ⁷	Märkused	Panus üldpindalasse / SDF-i (%) ⁸
		<ul style="list-style-type: none"> Andmete täpsustamine 17 ha 					
Allikad ja allikasood (7160) KE – jah, LoD – I, LoA – jah	<ul style="list-style-type: none"> 3 ha / A 5,5 ha / B 2,3 ha / D 	<ul style="list-style-type: none"> Elupaigatüübi säilitamine 8,5 ha Andmete täpsustamine 2,3 ha 	<ul style="list-style-type: none"> Vananenud andmed 	<ul style="list-style-type: none"> Inventuur 	<ul style="list-style-type: none"> Heas seisus elupaiku on säilinud 10,8 ha, sh andmed on täpsustatud 2,3 ha 	Peale inventuuri selguvad täpsemad meetmed.	1,35 / 2,4
Nõrglubja-allikad (7220*) KE – jah, LoD – I, LoA – jah	<ul style="list-style-type: none"> 0,001 ha / A 	<ul style="list-style-type: none"> Andmete täpsustamine 	<ul style="list-style-type: none"> Info puudumine 	<ul style="list-style-type: none"> Inventuur 	<ul style="list-style-type: none"> Andmed on täpsustatud 	Kõrvemaa LoA-l on nõrglubja-allikad märgitud kaasnevaks elupaigatüübiks allika tele ja allika soodele. Seisundi puhul on kasutatud SDF-is olevaid andmeid, mida tuleb inventuuriga täpsustada. Peale inventuuri selguvad täpsemad meetmed.	
Liigirikkad madalsood (7230) KE – jah, LoD – I, LoA – ei	<ul style="list-style-type: none"> 20,7 ha / A 77,5 ha / B 64,9 ha / C 22,4 ha / D 	<ul style="list-style-type: none"> Elupaigatüübi säilitamine 98,2 ha Elupaigatüübi seisundi parendamine 64,9 ha 	<ul style="list-style-type: none"> Vananenud andmed 	<ul style="list-style-type: none"> Looduslikule arengule jäätmine Inventuur 	<ul style="list-style-type: none"> Heas seisus elupaiku on säilinud 185,5 ha, sh andmed on täpsustatud 22,4 ha 	Varasemalt pole inventeeritud, lisa da loodusala eesmärkide hulka. Peale inventuuri selguvad täpsemad meetmed.	0,7 / 1,07

Kaitseväärtus ⁴	Seisund ⁵ (pindala/esinduslikkus)	Kaitse eesmärk ⁶	Mõjutegurid	Meetmed	Oodatav tulemus ⁷	Märkused	Panus üldpindalasse / SDF-i (%) ⁸
		<ul style="list-style-type: none"> Andmete täpsustamine 22,4 ha 					
Mageveekooslused							
Liivaalade vähetoitelised järved (3110) KE – jah, LoD – I, LoA – jah	<ul style="list-style-type: none"> 4,8 ha / B 4 ha / C 	<ul style="list-style-type: none"> Elupaigatüübi säilitamine 4,8 ha Elupaigatüübi seisundi parendamine 4 ha 	<ul style="list-style-type: none"> Kallaste intensiivne kasutamine 	<ul style="list-style-type: none"> Seisundi parandamise ekspertiis 	<ul style="list-style-type: none"> Heas seisus elupaiku on säilinud 8,8 ha 		0,62 / 0,64
Vähe- kuni kesктоitelised kalgiveelised järved (3140) KE – jah, LoD – I, LoA – jah	<ul style="list-style-type: none"> 1 ha / A 4,1 ha / B 	<ul style="list-style-type: none"> Elupaigatüübi säilitamine 5,1 ha 		<ul style="list-style-type: none"> Looduslikule arengule jätmise 	<ul style="list-style-type: none"> Heas seisus elupaiku on säilinud 5,1 ha 		0,11 / 0,15
Looduslikult rohketoitelised järved (3150) KE – jah, LoD – I, LoA – ei	<ul style="list-style-type: none"> 1,7 ha / C 	<ul style="list-style-type: none"> Elupaigatüübi seisundi parendamine 1,7 ha 		<ul style="list-style-type: none"> Seisundi parandamise ekspertiis 	<ul style="list-style-type: none"> Heas seisus elupaiku on säilinud 1,7 ha 	Varasemalt pole inventeeritud, lisada loodusaala eesmärkide hulka.	0,005 / 0,005

Kaitseväärtus ⁴	Seisund ⁵ (pindala/esinduslikkus)	Kaitse eesmärk ⁶	Mõjutegurid	Meetmed	Oodatav tulemus ⁷	Märkused	Panus üldpindalasse / SDF-i (%) ⁸
Huumustoitelised järved ja järvikud (3160) KE – jah, LoD – I, LoA – jah	<ul style="list-style-type: none"> • 73 ha / A • 7 ha / B • 18 ha / C 	<ul style="list-style-type: none"> • Elupaigatüübi säilitamine 80 ha • Elupaigatüübi seisundi parendamine 18 ha 	<ul style="list-style-type: none"> • Kinnikasvamine 	<ul style="list-style-type: none"> • Seisundi parendamise ekspertiis 	<ul style="list-style-type: none"> • Heas seisus elupaiku on säilinud 98 ha 	17,7 ha C-esinduslikkusega elupaigast moodustab Seli järv	3,37 / 3,56
Jõesed ja ojad (3260) KE – jah, LoD – I, LoA – ei	<ul style="list-style-type: none"> • 15,6 ha / A • 4,5 ha / B • 17,9 ha / C 	<ul style="list-style-type: none"> • Elupaigatüübi säilitamine 20,1 ha • Elupaigatüübi seisundi parendamine 17,9 ha • Andmete täpsustamine 	<ul style="list-style-type: none"> • Info puudumine 	<ul style="list-style-type: none"> • Inventuuri ja ekspertiisi tellimine 	<ul style="list-style-type: none"> • Heas seisus elupaiku on säilinud 38 ha • Andmed on täpsustatud 	Varasemalt pole inventeeritud, lisa da loodusa la eesmärkide hulka. LoA-l leidub jõgesid, mida ei ole inventeeritud, kuid mis tõenäoliselt vastavad elupaiga kriteeriumitele. Lisaks on vaja täpsustada varasemalt inventeeritud jõgede seisundit. Peale inventuuri selguvad täpsemad meetmed.	0,4 / 1,16

Tabel 2. Kõrvemaa loodusala kaitseväärtuste koondtabel (liigid)

Kaitseväärtus	Seisund	Kaitse eesmärk	Mõjutegurid	Meetmed	Oodatav tulemus	Märkused
Natura eesmärgid						
Tõmmuujur (<i>Graphoderus bilineatus</i>) LKS – III, KE – jah, LoD – II, IV, LoA – jah	Kolm liigi elupaika (leiukohta) kogupindalaga 4 ha, liik on elupaikades esindatud	Liigile sobiliku elupaiga säilimine 4 ha-l ja liigi esinemine elupaigas		Looduslikule arengule jätmine	Liigile sobilik elupaik on säilinud 4 ha-l ja liik esineb elupaigas	Leiukohtade vaatlusel on täheldatud liigi esinemine elupaikades. SDFis arvukust märgitud ei ole. Meetmed seotud järve elupaikadega.
Kaunis kuldking (<i>Cypripedium calceolus</i>) LKS – II, KE – jah, LoD – II, IV, LoA – jah	14 liigi kasvukohta (leiukohta) kogupindalaga 2,8 ha	Liigile sobiliku kasvukohta säilimine 2,8 ha-l Andmete täpsustamine	Ebapiisavad andmed	Liigi inventuur	Liigi kasvukohta säilimine 2,8 ha-l	Liik on EELIS-esse kantud 11 punktobjektiga kolme pindobjektina. 10 punktobjekti viimane kinnitatus vaatlus toimus 1978, 1979 või 1995, isendite arvu märgitud ei ole. SDF-is on arvukuse hinnanguks märgitud 600. Vaatlustel on isendite arvukust märgitud erinevalt (taim, puhmik, vars). Peale inventuuri selguvad täpsemad meetmed.
Palu-karukell (<i>Pulsatilla patens</i>) LKS – II, KE – jah, LoD – II, LoA – jah	Seitse liigi kasvukohta (leiukohta) kogupindalaga 0,6 ha, 435 taime	Liigile sobiliku kasvukohta säilimine 0,6 ha-l arvukusega vähemalt 435 taime Andmete täpsustamine	Ebapiisavad andmed	Liigi inventuur	Liigi kasvukohta säilimine 0,6 ha-l arvukusega vähemalt 435 taime	Liiki on alal esmakordselt vaadeldud 1993. Liik on EELIS-esse kantud kahe punktobjektiga viie pindobjektina. Punktobjektide puhul ei ole isendite arvu märgitud. SDFis arvukust märgitud ei ole. Peale inventuuri selguvad täpsemad meetmed.

Eesti soojumikas <i>(Saussurea alpina ssp. esthonica)</i> LKS – II, KE – jah, LoD – II, IV, LoA – jah	Neli liigi kasvukohta (leiukohta), isendite arv teadmata	Liigi esinemine ja sobilike kasvukohtade säilimine Andmete täpsustamine	Ebapiisavad andmed	Liigi inventuur	Liigile sobivad kasvukohad on säilinud	Liik on EELIS-esse kantud kolme punktobjekti ja ühe pindobjektina. Ühe leiukoha ainus vaatlus toimus 1995. Kahe leiukoha esmased vaatlused toimusid 2001, siis on isendite arvuks kokku märgitud 300. Leiukohtade viimased kinnitatud vaatlused toimusid 2008 ja 2010, isendite arvu märgitud ei ole. SDFis arvukust märgitud ei ole. Peale inventuuri selguvad täpsemad meetmed.
Kollane kivirik <i>(Saxifraga hirculus)</i> LKS – II, KE – jah, LoD – II, IV, LoA – jah	Liigi kasvukohta (leiukoha) pindala 0,2 ha	Liigile sobiliku kasvukohta säilimine 0,2 ha-l		Kasvukohta looduslikule arengule jätmise	Liigi kasvukohta säilimine 0,2 ha-l	Kasvukohta sub siirde- ja õõtsiksoo elupaigas. Esimene leiukoha vaatlus toimus 1995. Kõige suurem arvukus olnud 2008 vaatluse ajal, kui loendati 150 isendit. 2016 loendati 111 isendit. Viimane kinnitatud vaatlus toimus 2022, siis loendati 7 võsu. SDFis arvukust märgitud ei ole. Meetmed seotud siirde- ja õõtsiksoo elupaiga.
Siseriiklikud eesmärgid						
Lehitu pisikäpp <i>(Epipogium aphyllum)</i> LKS – I, KE – jah, LoD – ei, IV, LoA – ei	Kaks liigi kasvukohta (leiukohta) kogupindalaga 2,8 ha	Liigile sobilike kasvukohtade säilimine 2,8 ha-l		Kasvukohta looduslikule arengule jätmise	Liigi kasvukohta säilimine 2,8 ha-l	Esimene leiukohtade vaatlus toimus 2003. Kõige rohkem taimi (29) loendati 2015. Viimase kinnitatud vaatluse (2022) ajal taimi ei leitud.

3. Kavandatavad kaitsekorralduslikud tegevused

Vajalike tegevuste tabelisse (tabel 3) on koondatud tööd, mis on vajalikud kaitse-eesmärkide saavutamiseks. Tabelit võidakse tulevikus täiendada.

Tabelis on tegevused jaotatud vastavalt tegevuse olulisusele järgmistesse prioriteetsusklassidesse:

- 1) esimene prioriteet – hädavajalik tegevus, milleta kaitse-eesmärkide täitmine planeeritavas ajavahemikus on võimatu, see on kaitseväärtuste säilimisele ja toimiva ohuteguri kõrvaldamisele suunatud tegevus (taastamine); kaitsekorralduse tulemuslikkuse hindamiseks vajalik tegevus (inventeerimine);
- 2) teine prioriteet – vajalik tegevus, mis on suunatud väärtuste taastamisele ja potentsiaalsete ohutegurite kõrvaldamisele;
- 3) kolmas prioriteet – soovituslik tegevus ehk tegevus, mis aitab kaudselt kaasa väärtuste säilimisele ja taastamisele ning ohutegurite kõrvaldamisele (infotahvliid, külastustaristu).

Tabel 3. Vajalikud tegevused aastaks 2033

Jrk	Tegevuse nimetus	Maht	Tegevuse tüüp	Korraldaja	Prioriteet	Ajagraafik
Inventuurid, seired, uuringud						
1	Metsaelupaikadele inventuur	Täpne maht selgub tegevuse kavandamise käigus ⁹	Inventuur	KeA	I	2024,2025
2	Sooelupaikadele inventuur	Täpne maht selgub tegevuse kavandamise käigus ⁹	Inventuur	KeA	I	2024,2025
3	Aas-rebasesaba ja ürt-punanupuga niitude inventuur	0,8 ha	Inventuur	KeA	I	2025
4	Kauni kuldkinga inventuur	Olemasolevates leiukohtades	Inventuur	KeA	I	2025
5	Eesti soojumika inventuur	Olemasolevates leiukohtades	Inventuur	KeA	I	2025
6	Palu-karukella inventuur	Olemasolevates leiukohtades	Inventuur	KeA	I	2025

⁹ D-esinduslikkusega elupaiku on alal ligikaudu 643 ha (sellest sood 42 ha) ja Natura inventuur 2001 raames inventeeritud elupaiku ligikaudu 5390 ha (peaaegu kogu ulatuses metsad).

Jrk	Tegevuse nimetus	Maht	Tegevuse tüüp	Korraldaja	Prioriteet	Ajagraafik
7	Inventuurja ekspertiis jõgedele ja ojadele	Jägala jõgi, Pärnu jõgi, Ambla jõgi, Matsimäe soon, Mustjõgi, Jänijõgi, Tarvasjõgi, Liivoja	Inventuur/uuring	KeA	I	2025
8	Loodusliku veerežiimi taastamise ekspertiis		Uuring	KeA	I	2025
9	Järvede seisundi parandamise ekspertiis	24 ha	Uuring	KeA	I	2024
Hooldus, taastamine ja ohjamine						
10	Liigirikkad niidud lubjavesel mullal (6270*) hooldamine	5,2 ha + 17 ha	Koosluse hooldustöö	KeA/MO	I	Igal aastal
11	Lamminiitide (6450) hooldamine	73,8 ha + 41 ha	Koosluse hooldustöö	KeA/MO	I	Igal aastal
12	Aas-rebasesa ja ürt-punanupuga niitude (6510) hooldamine	39,2 ha + 10,9 ha	Koosluse hooldustöö	KeA/MO	I	Igal aastal
13	Liigirikkad niidud lubjavesel mullal taastamine	17 ha	Koosluse taastamistöö	KeA/MO	I	2024, 2025, 2026
14	Lamminiitide taastamine	41 ha	Koosluse taastamistöö	KeA/MO	I	2024, 2025, 2026
15	Aas-rebasesa ja ürt-punanupuga niitude taastamine	10,9 ha	Koosluse taastamistöö	KeA/MO	I	2024, 2025, 2026
16	Vana de loodusmetsade (9010*) seisundi parendamine	3092,5 ha	Koosluse seisundi parendamine läbi loodusliku arengu ¹⁰	KeA	I	2050 ¹¹
17	Rohunditerikaste kuusikute (9050) seisundi parendamine	161,8 ha	Koosluse seisundi parendamine läbi loodusliku arengu	KeA	I	2050
18	Oka metsad oosidel ja moreenikuuhjatistel (9060) seisundi parendamine	107,5 ha	Koosluse seisundi parendamine läbi loodusliku arengu	KeA	I	2050
19	Soostuvate ja soo-lehtmetsade (9080*) seisundi parendamine	552 ha	Koosluse seisundi parendamine läbi loodusliku arengu	KeA	I	2050

¹⁰ Seniks jäävad need elupaigad, mille kohta koostatakse loodusliku veerežiimi taastamise ekspertiis, looduslikele arengule, kuni ekspertiis on tehtud ja selguvad taastamistegevused.

¹¹ Oodata tulemus sea takse aastaks 2050 ja tulemuslikkust hinnatakse iga 10 aasta tagant.

Jrk	Tegevuse nimetus	Maht	Tegevuse tüüp	Korraldaja	Prioriteet	Ajagraafik
20	Siirdesoo- ja rabametsade (91D0*) seisundi parendamine	931,6 ha	Koosluse seisundi parendamine läbi loodusliku arengu	KeA	I	2050
21	Lammi-lodumetsade (91E0*) seisundi parendamine	1,1 ha	Koosluse seisundi parendamine läbi loodusliku arengu	KeA	I	2050
22	Rabade (7110*) seisundi parendamine	45 ha	Koosluse seisundi parendamine läbi loodusliku arengu	KeA	I	2050
23	Siirde- ja õõtsiksoode (7140) seisundi parendamine	23,8 ha	Koosluse seisundi parendamine läbi loodusliku arengu	KeA	I	2050
24	Liigirikkad madalsood (7230) seisundi parendamine	64,9 ha	Koosluse seisundi parendamine läbi loodusliku arengu	KeA	I	2050
Kavad, eeskirjad						
25	Kaitsekorralduskava andmete üle vaatamine ja vajadusel uuendamine		Tegevuskava	KeA	I	1 kord kümne aasta jooksul
26	Kaitsekorralduskava tulemuslikkuse hindamine		Tegevuskava	KeA	I	1 kord kümne aasta jooksul
27	Loodusala kaitse-eesmärkide muutmine		Kaitsekorra muutmine	KliM	I	2024

3.1. Inventuurid ja uuringud

Loodusalal on vaja inventeerida vananenud andmetega (nt D-esinduslikkusega alad, mida leidub alal ligikaudu 643 ha ja Natura inventuur 2001 raames inventeeritud alad, mida leidub alal ligikaudu 5390 ha) niidu-, metsa- ja sooelupaigad. Inventuuriga on vajalik täpsustada allikate ja allikasooide ning sellega kaasneva elupaigatüübi nõrglubja-allikate seisundit ja paiknemist looduslal. Inventeeritava ala täpne maht (pindala) selgub tegevuse kavandamise käigus.

Loodusalal on vaja inventeerida kauni kuldkinga, palu-karukella ja eesti soojumika esinemine leiukohtades, mille viimane vaatlus toimus palju aastaid tagasi ja/või mille kohta puuduvad andmed.

Vajalik on täiendavalt inventeerida jõgesid ja ojasid. Loodusalal leidub vooluveekogusid, mida ei ole inventeeritud, kuid mis tõenäoliselt vastavad elupaigatüübi kriteeriumitele (nt Mustjõgi, Jänijõgi, Tarvasjõgi, Liivoja). Inventuuriga on vaja täpsustada varasemalt inventeeritud Jägala jõe, Pärnu jõe, Ambla jõe ja Matsimäe soone seisundi hinnanguid. Lisaks on vajalik ekspertiis, et saada ülevaade loodusala jõgesid ja ojasid mõjutavatest teguritest ja meetmetest. Inventeeritava ala täpne maht (pindala) selgub tegevuse kavandamise käigus.

Loodusalal leidub ligikaudu 24 ha C-esinduslikkusega järveelupaiku, mille seisundi parandamise meetmete väljaselgitamiseks on vaja koostada ekspertiis.

Kõrvemaa looduslal leidub kuivenduskraave, mis on mõjutanud (metsa)elupaigatüüpide seisundit. Kuivenduse negatiivsele mõjule on viidatud ka elupaigatüüpide inventuuride käigus. Seetõttu on vajalik looduslal läbi viia loodusliku veerežiimi taastamise uuring, mis peab selgitama vajalikud taastamistegevused (nt kraavide sulgemine) looduslal. Loodusliku veerežiimi taastamine aitab tagada looduslike koosluste seisundi paranemise.

Tegemist on I prioriteedi tegevustega, mida korraldab Keskkonnaamet.

3.2. Koosluste hooldus- ja taastamistööd

Hetkel on Kõrvemaa looduslal 118,2 ha hoolduses olevaid poollooduslikke kooslusi. Vajalik on majandamisest välja jäävate koosluste taastamine ja seejärel hooldusesse võtmine. Selliseid poollooduslikke kooslusi on loodusala ligikaudu 70 ha.

Tegemist on I prioriteedi tegevusega, mida korraldab Keskkonnaamet koostöös maaomanikega.

Kasutatud allikad

[Eesti Looduse Infosüsteem](#) (EELIS). Keskkonnaagentuur.

[Keskkonnaseire Infosüsteem](#) (KESE). Keskkonnaagentuur.

[Looduskaitseseadus](#) (2004).

MTÜ Puuseen. (2022). Ülevaade Natura metsaelupaigatüüpide inventuuri tulemustest Kõrvemaa maastikukaitsealal.

[Natura aruandlus](#) (2019).

Vabariigi Valitsuse 05. augusti 2004. a [korraldus nr 615](#) „Euroopa Komisjonile esitatav Natura 2000 võrgustiku alade nimekiri”.

Vabariigi Valitsuse 17. märtsi 2023. a [määrus nr 32](#) „Kõrvemaa maastikukaitseala kaitse-eeskiri”.